

1165

Шин
фасил-
лар

КЎНЧЛИК

1973

g/41-90102-24915
15/11 90102
4 21192 103 33794
18 VIII 203 38/T
2/11 901 3011 E-1460

136640

НИЗАМИ КӘНЧӘВИ

9
1165

ИЛИН ФӘСИЛ- ЛӘРИ

әсәрлериндән алынмыш
тәбиғәт тәсвирләри

М. Ф. Ахундов алына
Азәрбајҗан Респу́блика
Довләт КИТАБХАНАСИ

Илин өзиз фәсли **жаз көлөн-**
да агачлар гыш јухусундан
ајылар, будагларда гөнчө гөн-
чөя күлөр, чөллөр күл-чичөк-
лө базанар. Лаләләр, јасәмән-
ләр багы әтри илә долдулар.
Зүмруд көјлөрдөн јашыл-
лыглара шеһ сөпиләр.

Вөнөшә зүлфүнү дарајар,
гөнчө көмәрини бәрк-бәрк баг-
лајыб, тикандан ох атар, гыш
јухусундан ајылмыш нәркиз
дә тәбиәтин шәнлик аһәнкинә
гарышар.

Күлләр ипәк палтарыны ке-
јәндә күләк, сырғаларындан ја-
пышыб ојнајар, сүнбүл агзын-
дан әтир сачдыгча гызылкүл
она бахыб һавәсә каләр.

Тәбиәт нәгмәкары гушлар да
адван чичөкләри көрүб дил-
ләр, сәс-сәсә верәрләр. Ту-
рач, көклик, гүмру, көјәрчин
ағыз-ағыза вериб хош тәрән-
ләри илә күл фәслини салам-
лајарлар.

Јашыл дон көјинәр гоча тәбиәт,
Будаглара верәр ајры бир зинәт.
Бу шадлыг заманы күлүзү баһар
Һәр жүлә көјдирәр јени бир палтар.
Күлөкләр тарпадиб сәс салар чөлә,
Чөмөн мәскән олар чичәја-күлә.

Јаз һавасы чөмөнләрә мир-
вари сәпәр. Сүддән дојмуш
бала чејран анасы илә сәһра-
ны сејрә чыхар.

Бүлбүл чәһ-чәһ вуруб оху-
јар, гырговуллар учушарлар.
Адамлар чөмәндә, дағларын
јашыл јамачында мөчлис гу-
руб шәнлик едәр, күл-чичөк
дәрәрләр.

Јај фәсиндә көндли тахыл
мәһсулуну јыгмагла, чобан сү-
рүсүнү дағларда отармагла
мөшгул олар. Вағбанлар меј-
нәләрин, алма, армуд, нар
агачларынын башына дола-
нарлар.

Тутугушу, сәрчә, сығарчын,
гүмру дөстәјлә беләдән-белә
учуб, санки Күнәши саламлар.
Бағда, пардаг күл будагларын-
да бүлбүлләр сәс-сәсә вериб
өтәр.

Сәма сұлтаны Күнәш көл-
дәрі дәриліклеріндөн Јер үз-
нә нур вә һәрарәт Јағдырар.

Ағачлар алван бәзәниб фәхр
етдикләри һалда, инсанлар
исти палтарларыны сојунар,
ачығ һавада раһат нәфәс алар,
тарлада, тикинтидә даһа сәр-
бәст ишләмәк истәрләр.

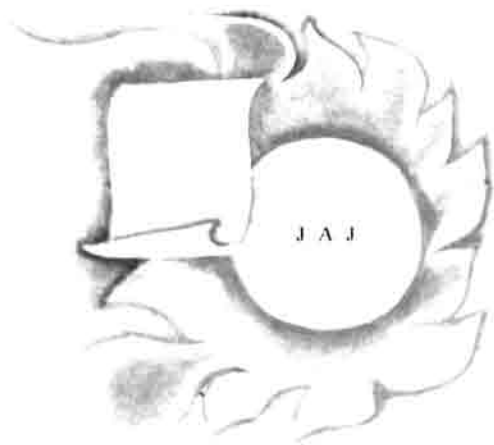
Күнләр узанар, кечәләр гы-
салар. Ишдән Јоруланлар кечә-
нин ширин Јухусуну нағыла,
сәһбәтә дәјишмәзләр.

Бичинчиләр дәнлә долу сүн-
булләри орагла бичиб дәрз
бағлар, хырманларда дағ кими
ғалајарлар, сәһәрин, ахшамын
сәрининдә ишләмәк һәр кәсә
хош олар. Күнорта—Күнәшин
од төңдүјү вахт һамы кәлкә-
лик ахтарар.

Бағда, бостанда кәндилләр
мәһсула бахыб севинәрләр.

Чәлләрдән, мешәләрдән ил-
биз, бајғуш сәси ешидиләр.

Ушағлары тут ағачына дыр-
машан, гузуларла ојнашан,
көлдә, чајда чимишән көрәр-

сән. Чагларын бол сују азалар, һәр төрәфи жарпыз, реһан өтри долдулар.

Јајда көјүн үзү тәмиз, ајаз олар. Кәһкәшан улдузларла бәзәнмиш пәјәндәзыны Шималдан Чәһуба сәрәр. Мүнәчмларин көзүнә Јуху кетмәз.

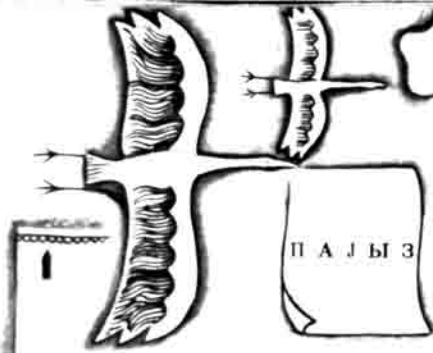
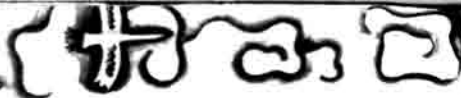
Бә'зән дә күләкләрин кәтирдији өтәри ала-тала булудлар һарај салыб шыдырғы јағыш төкәр, јазы да, пәјызы да јада саларлар.

Јајда овчулар силаһларыны јерә гојар, марал, чејран, көклик, ғырговул көрпәләринә рәһм едәр, баланы анасыз гојмагдан чөкинәрләр.

Јај фәсли мәхлугатын севдији, бәјәндији, Күнәшин инсана, инсанын Күнәшә бәһрәләндији замандыр.

ПА Ё Ы З

Паыз календе мөһсул жыглар. Јарпаг төкүлөр. Һавалар сојуяр, сулар буланар. Багларын үзүнө сарылыг гонар. Хазал төкүлүб суларын рөнкини дәјишәр. Наркиз, Јасәмән, гызылкүл солуб саралар. Күләкләр әсиб илан кими беләдән-белә гырлар, тоз-торпагы көжә совулар.

Даг да, дәрә дә, чәмән дә, баг-багат да алван либасыны сојунар, гәмли бир көркөм алып, тәрәватини итирәр. Дәниз туфанына дүшән адамлар горхудан либасыны сојунан кими агачлар да Јарпагыны төкүб чылпаг дајанар.

Түлкүләр, дошанлар, чанаварлар вурихуб јем ахтарарлар. Залым овчулар фүрсәт тапдыгча онларын чанына гәд едәрләр. Бәдәнчә зәифләр, үрә-

ји-чијәри назикләр евләрә чәкилиб сәһһәтини горумаг үчүн тәдбир төкәрләр.

Ил узуну зәһмәт чәкән, баг бәслајиб мөһсул бечәрәнләр үзүмү, алманы, нары, һејваны, армуду топлајыб гыш азугәси тәдарүкү едәр; торпага, ага-ча динчлик верәрләр.

Гызыл алма, аг алма өз көркәми илә ловғаланараг нара, һејваја јаныг верәр: «Һалыи нечәдир?»

Нар өз новбәсиндә гырмызы синәсини сәхавәтлә ачараг Јаралы гәлбләрә ган, чан верәр.

Пүстәнин агзы ачылар, инабын додагы бузүләр, нарынч-турунч әтрафа әтир сачар.

Кәндчиләр Муган шәрабынын күпүндән ичиб сәрхош олан заман паыз күләкләри бүтүн күлдүстанлары ыдылты илә долашар...

Гыш фәслиндә баг-багатын тәрәвәти кедәр, көј гәидили* сөнәр. Багбанлар мәһсулуну жыгыб ева чәкиләр, бұлбұллар сусар, гаргалар ағачларын чылпаг будагларында беләдән-белә учмагда, санки «огру вәри» дејә из итирмәја чалышарлар.

Күлүн ләчәкләри кедәр, тиканлары гаралар.

Сөнәр јели сујун үзүнү нәгәш кими нарын һәлгәләрлә бәзәјәр. Од сөндүрән, дон кәтирән шахта өз шиддәти илә сују бычаг кими буза, Күнәшин низә шүаларыны шешә дөндәрәр. Гар-човгунун во шахтанын шиддәтиндән чајлар донар, тәбиәт башдан-баша тутгун кедәр либасы кәјинәр. Бәдәндә ган донар, дағлар-дәрәләр гыш либасына кирәр. Чөл һејванлары ачындан ора-бура вурнухуб јем ахтарар, пусғуда дуруб мал-гараны пар-чаламаг истәјәрләр. Биткиләр башыны торпага чәкиб сојугдан, шахтадан кизләнәрләр.

* Күнәш нәзәрде тутулур.

Һавалар белә оlanda шah
отагынын бухарысы жанар,
отаг гыш соугундан узаг
оларды. Бухарыдан галхан
алов һаваны низама салар,
бу од нигаб салмыш көзләр
козәли Күнәшә бәнзәжәр.

Сәрт гышын башлыча дөва-
сы олан бу оду зәрдүштилә-
рин күкүрдә мәдәниндә гана
булашмыш ипәк парчаја бән-
зәтмәк оларды. Бу һәмнин оддур
ки, фындыг кими боз ағачла-
ра ишаб рәнки верәр. Буха-
рыда көзәрән од парчалан-
мыш нар даналарина, бәзән
дә түстүжә түтулан көһрәбәја
бәнзәжәр. Од көнарында көмүр-
ләр айна һашијосиндәки ләкә-
ләр кими көрүнәр.

Од күчлүдүр. Вузү ачыб, су-
ју зәнчирдән хилас едән од-
дур. Од бәзүк, көзәл не мөтдир.
Һәриф ки она мүнәсиб, мүла-
жим ад верилмәмишдир...

Гыш фәслиндә инсанлар ја-
зын ја јын зәһмәти, әкин-тики-
ни, багын, мөһсулүн бәрәкәти
сајосиндә раһәтлјә чәкиләр,
сојуг фәслин гар-боранындан
горунарлар. Вахтында јыгды-
лары азугә илә јашајыб дин-
чәләрләр.

Зәһмәт чәкәнә раһәтлјәг ана
сүдү кими һалалдыр!

1366/40

СЕРИЯ НАУКИ И ТЕХНИКА

Научно-техническое
издание года.

Издательство для детей Мир Детства
на международном уровне

Рисунки Ю. Д. ШИШОВА

Издательство для детей Мир Детства
Издательство Мир Детства
Улицы Пушкина 4, Ленинградская область
Санкт-Петербург, ул. Пушкина
Санкт-Петербург, Россия

Содержание: рисунки Ю. Д. ШИШОВА
Издательство Мир Детства, Санкт-Петербург, Россия
Улицы Пушкина 4, Ленинградская область
Санкт-Петербург, Россия

Издательство Мир Детства, Санкт-Петербург, Россия
Издательство Мир Детства, Санкт-Петербург, Россия
Издательство Мир Детства, Санкт-Петербург, Россия

Издательство Мир Детства, Санкт-Петербург, Россия

© Издательство Мир Детства 1997
№ 12 / 1997

